

Fiatal magyar kutató az SM nyomában a Harvardon

Jaqueline du Pré és Ian McDonald professzor. Két kivételes ember, egy csellóművész és egy tudományos kutató, akiknek emlékét a sclerosis multiplex kutatását támogató ösztöndíjak őrzik. A nemzetközi Sclerosis Multiplex Szövetség (MSIF) által először 2007-ben odaítélt McDonald ösztöndíjat nyolc kutató vehette át a világ minden tájáról, közülük egyedüli magyarként dr. Mike Andrea Pécsről.

Egy fiatal kutató előtt számtalan lehetőség áll tudományos ambíciói beteljesítésére. Miért éppen a sclerosis multiplex?

A téma szinte „adta magát”, hiszen a pécsi Neurológiai Klinikán, ahol több mint egy évtizede elkezdtem dolgozni, nagy hagyományokra tekint vissza a betegség kutatása. Az elődök – Pálffy György, Bors László, Illés Zsolt, az intézményt jelenleg is vezető Komoly Sámuel és a többiek – igen sokat tettek azért, hogy napjainkra sok ismeret birtokába jutottunk az SM genetikai hátteréről, jelenleg már korszerű liquor-diagnosztika áll a betegek és az orvosok rendelkezésére, illetve korszerű biobank működik, ami mind-mind hozzájárul ahhoz, hogy a Klinikán kezelt betegek ellátása semmiben nem marad el a világszínvonaltól.

Egy pályája elején járó kutató számára természetesen vonzó lehetőség volt az is, hogy noha szinte minden nap új eredmények születnek, még mindig számtalan terület vár felderítésre az SM diagnosztikája és terápiája terén. A klinikai munka jó alapot teremtett a tudományos kutatáshoz, melyre elsősorban maga az ösztöndíj irányította rá a figyelmemet. E téren is kitaposták azonban az utat, hiszen az MSIF által biztosított másik támogatás, a már két évtizedet megélt du Pré ösztöndíj, korábban már három magyar kutató – Komoly Sámuel, Najbauer József és Illés Zsolt – számára teremtette meg a lehetőséget a nemzetközi kutatómunkára. Szintén alapot teremtett a munkára a Charles Guttmann és Illés Zsolt között zajló kollaboráció.

Mikor érkezett Bostonba, és milyen kutatásokba volt alkalma bekapcsolódni?

A munka 2008 novemberében kezdődött és két évig tart. A Harvard Egyetem neurológiai képzésére szakosodott központjában a kórkép specifikus mágneses rezonancia- (MR) vizsgálatával foglalkozunk, melynek különös izgalmát az adja, hogy éppen ez az SM kutatásának leggyorsabban fejlődő, legtöbb új adatot szolgáltató területe.

Milyen újdonságokról van szó pontosan?

Viszonylag régóta tudjuk, hogy az SM hosszú távú lefolyása, a beteg későbbi sorsa már az első tünetek jelentkezésekor, sőt már ennél is korábban előre elrendeltetett. Éppen ezért a mostaninál jóval eredményesebb ellátást tudnánk biztosítani betegeinknek, ha már a kezelési terv felállításakor birtokában lennénk az erre vonatkozó információknak, és később is ezek alapján tudnánk nyomon követni – és szükség esetén módosítani – a terápiát. Eddig nem volt a kezünkben alkalmas módszer, most azonban úgy tűnik, hogy az MR-vizsgálat lehet a megoldás – a folyamatos fejlődés, a naponta születő új eredmények azt jelzik, hogy nem alaptalan a bizakodás. Amerikai kollégáimmal éppen a látható és mérhető MR-eltérések, illetve a betegség klinikai tünetei között igyekszünk összefüggéseket keresni.

A kutatás másik fő iránya a szürkeállomány megbetegedésének elemzése, ami azért különösen érdekes, mert egészen mostanáig úgy véltük, hogy az SM kizárólag a fehérállományt érinti – a legfrissebb eredmények azonban ellentmondani látszanak e hagyományos teóriának.

Van-e olyan kutatási terület, melynek kiemelt figyelmet szentel bostoni tartózkodása során?

Az SM neuropszichológiai vonatkozásaival foglalkozom. A legújabb kutatási adatok tanúsága szerint az agykérgi működést igénylő képességek némelyike (pl. memória, nyelvi készségek) már az SM igen korai szakaszában károsodhat, illetve egyes pszichiátriai tünetek (pl. depresszió) az átlagosnál gyakrabban társulnak sclerosis multiplexszel, ami ugyancsak újabb adalékkal szolgálhat a korai felismeréshez és kezeléshez.

Mikor és miként mutatkozhat meg a jelenlegi kutatások haszna a betegek mindennapjaiban?
A kidolgozott mérési módszerek egy részét már most is alkalmazzák a gyógyszeres kezelés hatékonyságának megítélésére. Az SM okozta agyi elváltozások különböző szempontok szerinti vizsgálatára a közelmúltban kifejlesztett új MR-alapú mérési módszerek többnyire még kísérleti stádiumban vannak, de a folyamatos fejlődést látva nem túl merész következtetés, hogy az ezekből nyerhető adatok már a közeli jövőben pontosíthatják az altípusba sorolást és a betegség prognózisának meghatározását, ami az egyénre szabott kezelési terv révén mind-mind hozzájárulhat a kezelés eredményesebbé tételéhez.